

Kallelse till kommunstyrelsen

Nämnd	Kommunstyrelsen
Tid	Onsdagen den 4 december 2024 klockan 17.00
Plats	Högra kammaren, Habo kommunhus
Justerare	Hans Jarstig

Föredragningslista

Nr Ärende

1. Rapport om systematisk klimatanpassning Habo kommun, inklusive klimat- och sårbarhetsanalys
Föredragande: Anna Lööv, miljö- och hållbarhetsstrateg
2. Information om avloppsreningsverket
Föredragande: Marie Wikander Ederfors, VA-chef
3. Rapport om skyfallet den 10 juli 2024
Föredragande: Svante Modén, teknisk chef, Gustav Andersson, ställföreträdande räddningschef
4. Svar på medborgarförslag om att förlänga trottoar utmed Storgatan i Furusjö
Föredragande: Svante Modén, teknisk chef
5. Svar på medborgarförslag om farthinder på Kyrkvägen och Tidaholmsvägen
Föredragande: Svante Modén, teknisk chef
6. Tillsättande av parlamentarisk arbetsgrupp
7. Internkontrollplan för kommunstyrelsen 2025
8. Svar på motion om att bemanna skolbiblioteken med fackutbildade bibliotekarier
9. Anmälningssärenden
10. Redovisning av delegationsbeslut

Susanne Wahlström
Ordförande

Benita Hjalmarsson
Sekreterare

RAPPORT

SYSTEMATISK KLIMATANPASSNING

HABO KOMMUN

Nulägesbeskrivning, climateffekter, klimat- och sårbarhetsanalys och åtgärder

Innehåll

Sammanfattning	3
Ordlista	4
1. Introduktion	5
1.1. Syfte.....	5
1.2. Styrning	5
1.3. Arbetssätt	6
1.4. Styrdokument, policys och planer	6
2. Övergripande om klimatförändring och dess effekter.....	8
3. Nulägesbeskrivning, climateffekter och deras övergripande konsekvenser lokalt	9
3.1. Klimatutmaningar idag	9
3.2. Hur kommunorganisationen och externa aktörer berörs	10
3.3. Befintliga aktiviteter, arbetsformer och nätverk.....	11
3.4. Climateffekter och deras övergripande konsekvenser i dagens och framtidens klimat	12
4. Analyser av risker, konsekvenser och sårbarheter samt åtgärder.....	18
4.1. Klimat- och sårbarhetsanalys, KSA.....	19
4.1.1. Höga temperaturer/värmeböljor	20
4.1.2. Ras/skred/erosion	21
4.1.3. Skyfall/översvämning.....	22
5. Slutsatser och rekommendationer	24

Sammanfattning

Klimatanpassning handlar om att förebygga den klimatförändring vi inte kan motverka, det vill säga att lindra de skador som kan uppkomma på grund av ett förändrat klimat. Syftet är att klimatanpassa samhället och minska skadorna på människors hälsa, egendom och miljön.

Klimatanpassning är en kontinuerlig process utan egentligt slut, och kräver ett strategiskt och systematiskt arbete för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna möta de risker som ett förändrat klimat medför på samhället och verksamheten.

Habo kommun påverkas av klimatförändringar både idag och i framtiden och därför behöver kommunen arbeta strategiskt och systematiskt med klimatanpassning. Klimatförändringar kan skapa störningar i samhällsfunktioner, miljön och ekonomin samt påverka hälsa och liv. Fyra nyckelord är väsentliga att förhålla sig till och beakta: varmare, torrare, blötare samt ras och skred.

Kommunfullmäktige har beslutat att Habo kommun ska arbeta systematiskt med klimatanpassning genom två åtgärder i klimatprogrammet. Miljö- och hållbarhetsstrategen fick uppdraget att tillsammans med arbetsgruppen för klimatanpassning (KAS-arbetsgrupp) sammanställa, analysera och redogöra för kommunens klimatanpassningsarbete. SMHI:s lathund för klimatanpassning har använts som processtöd.

För att Habo kommun ska kunna hantera klimatrisker som påverkar verksamheten, har KAS-arbetsgruppen kartlagt och identifierat vilka climateffekter och områden det rör sig om, behov och sårbarheter. Det handlar om att på ett systematiskt sätt genomlysas klimatanpassningsarbetet och på så sätt identifiera de mest betydande riskerna. Resultatet visar att de mest prioriterade klimatriskerna och utmaningarna i Habo kommun är höga temperaturer, ras/skred/erosion samt skyfall/översvämning. Under arbetets gång har KAS-arbetsgruppen gått igenom åtgärder som redan sker samt dragit slutsatser och lämnat rekommendationer.

Samhällsplanering i Habo kommun behöver ske med hänsyn till översvämningsrisker, risk för ras och skred, risker för höga temperaturer samt andra faktorer som kan påverkas av förändringar i klimatet. Kommunen arbetar systematiskt och förvaltningsövergripande med dessa olika frågeställningar t.ex. klimatfrågor, oönskade händelser, riskanalyser och åtgärdsanalyser.

Att koppla ihop kommunens klimatanpassningsarbete med det civila beredskapsarbetet, risk- och sårbarhetsanalys såväl som socialt hållbarhetsarbete och folkhälsofrågor kan stärka både beredskapen och förmågan att hantera förändringar till följd av klimatets utveckling samt minimera hälsorisker. Det gör samhället mer hållbart och tåligt på lång sikt.

Ordlista

Ord eller förkortning	Förklaring
Klimat	De genomsnittliga väderförhållandena under en längre tid.
Klimatanpassning	Att anpassa samhället till nuvarande och framtida klimat.
Klimatscenario	En beskrivning av en tänkbar klimatutveckling i framtiden.
Klimat effekt	Effekter på naturliga system och samhället orsakade av klimatförändringar.
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change (FNs klimatpanel)
SMHI	Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

1. Introduktion

Klimatanpassning handlar om att förebygga den klimatförändring vi inte kan motverka, det vill säga att lindra de skador som kan uppkomma på grund av ett förändrat klimat. Syftet är att klimatanpassa samhället och minska skadorna på människors hälsa, egendom och miljö.

Klimatanpassning är en kontinuerlig process utan egentligt slut, och kräver ett strategiskt och systematiskt arbete för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna möta de risker som ett förändrat klimat medför på samhället och verksamheten. Fyra nyckelord är väsentliga att förhålla sig till och beakta: varmare, torrare, blötare samt ras och skred.

Kommunfullmäktige har beslutat att Habo kommun ska arbeta systematiskt med klimatanpassning genom två åtgärder i klimatprogrammet. Miljö- och hållbarhetsstrategen fick uppdraget att tillsammans med arbetsgruppen för klimatanpassning (KAS-arbetsgrupp) sammanställa, analysera och redogöra för kommunens klimatanpassningsarbete. SMHI:s lathund för klimatanpassning har använts som processtöd.

Habo kommun påverkas av klimatförändringar både idag och i framtiden och klimatförändringar kan skapa störningar i samhällsfunktioner, miljö och ekonomin samt påverka hälsa och liv. Kommunen uppträder i olika roller och med olika ansvar; som t ex fastighetsägare, myndighet, anläggnings- och ledningsägare eller VA-huvudman.

För att Habo kommun ska kunna hantera klimatrisker som påverkar verksamheten, har KAS-arbetsgruppen kartlagt och identifierat vilka climateffekter och områden det rör sig om, behov och sårbarheter. Det handlar om att på ett systematiskt sätt genomlysas klimatanpassningsarbetet och på så sätt identifiera de mest betydande riskerna, sårbarheterna och utmaningarna.

1.1. Syfte

Denna rapport ger en samlad övergripande bild av det strategiska klimatanpassningsarbetet i Habo kommun. Rapporten samlar de viktigaste delarna av klimatanpassningsarbetet i ett övergripande dokument, som stöttar att navigera i det kommunövergripande klimatanpassningsarbetet.

Rapporten visar i vilka av kommunens styrdokument de olika delarna av klimatanpassningen hanteras, ger en överblick över syfte, ansvar och roller i klimatanpassningsarbetet, beskriver klimatförändringar och dess effekter, redogör för klimat- och sårbarhetsanalys, KSA, redogör för vad som görs i kommunen, åtgärder samt lämnar slutsatser och rekommendationer.

1.2. Styrning och ledning

Det strategiska klimatanpassningsarbetet ingår i styrning- och ledningsprocesser. Det finns en utsedd ansvarig i organisationen som samordnar och koordinerar klimatanpassningsarbetet, dvs. klimatanpassningssamordnaren (KAS). Vidare är följande funktioner berörda:

- Styrgrupp för strategiskt hållbarhetsarbete med de tre kommunalråden, kommundirektör, miljöchef, socialchef och miljö- och hållbarhetsstrateg
- Övergripande arbetsgrupp klimatanpassning: kommunledningsförvaltningen, miljöförvaltningen, räddningstjänsten och tekniska förvaltningen
- Styrgrupp, referensgrupp, arbetsgrupp skyfall: miljöförvaltningen, räddningstjänsten, tekniska förvaltningen och kommunledningsförvaltningen
- Grupp för ras/skred: miljöförvaltningen, räddningstjänsten och tekniska förvaltningen samt kommunledningsförvaltningen

- Styrgrupp, referensgrupp, arbetsgrupp för grönplan: tekniska förvaltningen, kommunledningsförvaltningen och fritid- och kulturförvaltningen
- Säkerhetsgruppen: alla förvaltningar

1.3. Arbetssätt

Kommunen jobbar med det systematiska klimatanpassningsarbetet utifrån metodiken i SMHI:s lathund för klimatanpassning och den nationella klimatanpassningsstrategin. SMHI:s lathund utgår från PDCA-cykeln (plan, do, check, act) och erbjuder både kunskapsunderlag och process- och metodstöd för att arbeta systematiskt med klimatanpassning. Process- och metodstödet är uppdelat i sju steg.

Det systematiska klimatanpassningsarbetet följs upp och redovisas som en del i kommunens årliga hållbarhetsbokslut samt vid tertialuppföljning.

Revidering av respektive styrdokument med mål och handlingsplaner/åtgärder sker i enlighet med vad som är beslutat vid antagandet av respektive styrdokument.

1.4. Styrdokument, policys och planer

Habo kommun har ett antal styrande dokument för den kommunala verksamheten och arbetar utifrån olika strategier, planer och program beroende på sakfrågan.

Exempel på relevanta styrande dokument i samband med klimatanpassning:

- **Översiktsplan 2040** – Översiktsplanen behandlar den framtida utvecklingen av Habo kommun och är en beredskap för den långsiktiga utvecklingen. Planen ger vägledning för beslut om användningen av mark- och vattenområden samt hur den bebyggda miljön ska bevaras och utvecklas och vara vägledande för efterföljande planläggning, lovgivning och tillståndsprövning. Översiktsplanen redovisar statliga och allmänna intressen, samt beaktar och integrerar de nationella, regionala och kommunala mål, strategier och program som är av betydelse för utvecklingen. ÖP berör klimatrisker och innehåller övergripande mål, strategier och riktlinjer för klimat.
- **Miljöprogram och klimatprogram/Program för hållbar miljö** – Programmet tar ett samlat grepp om det strategiska miljöarbetet och består av fyra fokusområden. Klimatanpassningsarbetet ingår i fokusområde ”Hållbart nyttjande av natur, vatten och mark” i miljöprogrammet samt utgör del 1 av klimatprogrammet. Riktlinje, mål och indikatorer för klimatanpassningsarbetet, tidsplan, ansvariga och medverkande anges, åtgärder finns i årliga handlingsplaner, From 2025 finns detta samlat i program för hållbar miljö.
- **Klimatanpassad VA-plan** - VA-planen beskriver hur en klimatanpassad, långsiktig och hållbar vattenförsörjning och avloppshantering ska ordnas i hela kommunen, det vill säga inom och utanför det kommunala verksamhetsområdet. Långsiktig och hållbar VA-planering är en grundförutsättning för samhället så att trygg och hälsosam dricksvattenförsörjning säkerställs för invånare, verksamhetsutövare och besökare i kommunen. En fungerande hantering av avloppsvatten och dagvatten är en nödvändighet för att bevara vattendrag och sjöar och skapa goda livsmiljöer för människor. VA-planen består av huvuddokument samt dagvattenplan, drift- och underhåll och förnyelseplan, plan för enskilt VA, utbyggnadsplan och vattenförsörjningsplan och innehåller mål, åtgärder, tidsplan och ansvarig.

- **Ras/skred/erosion** – arbetet inriktas på övergripande prioritering och åtgärdslista över vilka av de klassade ras- och skredområdena som ska prioriteras samt vilka utredningar och åtgärder som behöver genomföras för varje område.
- **Skyfallsplan** (*under framtagande, preliminärt beslut oktober 2024*) - Skyfallsplanen redovisar skyfallsplanering för Habo tätort. Skyfallsplanen behandlar regn som inte kan hanteras i dagvattenssystemet och som innebär risker för liv och hälsa, störningar på samhällsviktig verksamhet, materiella skador samt skador i miljön. I skyfallsplanens bilaga finns en handlingsplan för skyfallsåtgärder för tätorten. Planen innehåller strategier, åtgärder, ansvarig samt handlingsplan.
- **Programmet för trygghet och säkerhet** (*under revidering, preliminärt beslut slutet av 2024*) – Programmet matchar särskilda lagkrav och överenskommelser mellan stat och kommun. Programmet består av ett huvuddokument med tillhörande delprogram för Operativ räddningstjänst och Förebyggande brandsäkerhet samt Civil beredskap. Programmet omfattar områden såsom brottsprevention, informationssäkerhet, internt skydd, krisberedskap och civilt försvar, skydd mot olyckor samt våld i nära relationer och innehåller syfte, exempel på åtgärder och satsningar, ansvarig.
- **Grönplan** (*under revidering, preliminärt beslut slutet av 2025*) – Syftet är att säkerställa en god bebyggd miljö genom att utveckla blå – och gröna ytors värden. Planen omfattar bl.a. klimatmässiga, ekonomiska, ekologiska och sociala värden och innehåller strategier, ansvarig samt handlingsplaner.

2. Övergripande om klimatförändring och dess effekter

Habo kommun påverkas av klimatförändringar både idag och i framtiden och därför behöver kommunen arbeta strategiskt och systematiskt med klimatanpassning. Fyra nyckelord är väsentliga att förhålla sig till och beakta: varmare, torrare, blötare samt ras och skred

Den generella utvecklingen och alla klimatscenarier pekar mot att temperaturen kommer att fortsätta stiga globalt och därmed driva på nederbörden. Det ger effekter som mer extrem värme, nederbörd och torka, vattenbrist, krympande inlandsisar, havsisar och glaciärer samt allt varmare världshav. Biologisk mångfald och viktiga arter, livsmiljöer och hela ekosystem hotas.

I ett varmare klimat stiger havsnivån till följd av att landbaserad is smälter och att varmare vatten tar mer plats än kallare vatten. När havets medelnivå stiger påverkas i sin tur kustlinjen och bebyggelse, infrastruktur och annan markanvändning som finns där. Även naturmiljöer längs kusterna förändras av en högre havsnivå.

Variationerna i nederbörd mellan år och decennier bedöms bli än större än variationerna i temperatur. Det påverkar årsmedelbörd, korttidsnederbörd och tillrinning under vintern pga. mer nederbörd och mindre som snö. Nederbörden kommer att öka i större delen av landet under höst, vinter och vår. Sommartid får vi ett varmare och torrare klimat, särskilt i södra Sverige.

Skyfall, stormar och översvämningar väntas bli vanligare och kraftigare i Sverige i och med klimatförändringar. Klimatförändringarna påverkar då även översvämningarna när det gäller antal, omfattning och intensitet. Effekter och konsekvenser som kan uppstå är bl.a. att källare och vägar översvämmas, jordbruksmark dränks i vatten, väg- och järnvägstrafik slås ut, brunnar förorenas och badplatser förstörs. Det blir kostnader för såväl människa som materiella skador.

På sensommaren och hösten brukar de mer intensiva skyfallen inträffa. Vilka riskområden som finns och hur man förhindrar översvämningar är individuellt, men det handlar om att ge vattnet vägar att rinna bort utan att skada fastigheter och infrastruktur. Att vidta åtgärder vid källan för att fördröja, leda bort och lagra vatten gör vanligtvis mest nytta utmed vattnets väg.

3. Nulägesbeskrivning, klimateffekter och deras övergripande konsekvenser lokalt

3.1. Klimatutmaningar idag

Kommunen har kartlagt de idag viktigaste klimatutmaningarna och hanteringen av dessa.

Tabell 1. Utmaningsdiagram

Klimatutmaning	Hur hanteras utmaningen idag? "Hur bra kontroll har vi idag?" ¹	Hur viktig är utmaningen? "Vad är konsekvenserna?" ²
Brand	2	7
Erosion	4	5
Förändrat istäcke	1	1
Förändrat snötäcke	1	1
Höga temperaturer	5	8
Ras och skred	5	7
Skyfall	5	8
Stormar	4	6
Torka	5	8
Vegetationsperiod	5	5
Värmeböljor	4	8
Översvämning	5	8

¹ Skala 1=bra, 10=dåligt

² Skala 1=inte viktig, 10=mycket viktig

3.2. Hur kommunorganisationen och externa aktörer berörs

Kommunen har kartlagt och analyserat olika klimateffekter och tabellen visar hur kommunorganisationen och externa aktörer berörs samt exempel på befintliga samarbeten.

Klimateffekt	Förvaltning/bolag/ verksamhet som drabbas/involveras/ ansvar	Befintligt samarbete för att hantera klimateffekter	Externa aktörer som drabbas
Brand	Räddningstjänsten + den förvaltning/verksamhet där det brinner	Länets samarbete mellan räddningstjänsten, Kommunal krisledningsgruppen/ISF & länsövergripande krisledning (F-samverkan, Räddsam-F) - obs jättestor händelse, arbetsgrupp KAS	Fastighetsägaren där det brinner
Erosion	Tekniska förvaltningen, ev miljöförvaltningen & räddningstjänsten	Tekniska förvaltningen- miljöförvaltningen- räddningstjänsten, arbetsgrupp KAS	Fastighetsägaren där erosionen skett
Höga temperaturer	Socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, tekniska förvaltningen (fastighet, VA), miljöförvaltningen + (fritid- och kulturförvaltningen, IT-enheten)	Tekniska förvaltningen, barn- och utbildningsförvaltning, socialförvaltning, arbetsgrupp KAS	Kommuninvånare + lantbrukare + skogsägare + (länsstyrelsen)
Låg grundvattennivå	Tekniska förvaltningen, miljöförvaltningen & räddningstjänsten	Tekniska förvaltningen- miljöförvaltningen, arbetsgrupp KAS	Fastighetsägare, lantbrukare + Livsmedelsverket, länsstyrelsen
Långvariga regn		(Arbetsgrupp KAS)	Lantbrukare
Markfuktighet		(Arbetsgrupp KAS)	Lantbrukare
Nivåvariationer i grundvatten	Tekniska förvaltningen	Vid långvarig nivåvariation och samlad bebyggelse kan kommunen få ett ansvar	Mindre grundvattenmagasin ökad risk för fluktuation vilket drabbar enskilda fastighetsägare + länsstyrelsen
Ras och skred	Tekniska förvaltningen, miljöförvaltningen & räddningstjänsten + (fastighetsägare)	Arbetsgrupp ras och skred, vid allvarlig situation krisledningsgruppen/ISF, arbetsgrupp KAS	MSB, SGI, ev länsstyrelsen

Skyfall	Tekniska förvaltningen, miljöförvaltningen & räddningstjänsten, IT-enheten + berörd verksamhet/förvaltning	Tekniska förvaltningen- miljöförvaltningen- räddningstjänsten, arbetsgrupp KAS	Fastighetsägare
Stormar	Tekniska förvaltningen, miljöförvaltningen & räddningstjänsten + IT-enheten + Habo energi/Habo kraft	Kommunal krisledningsgruppen/ISF & länsövergripande krisledning (F-samverkan, Räddsam-F) - obs jättestor händelse arbetsgrupp KAS	Fastighetsägare + Vattenfall + Försäkringsbolag
Torka	Tekniska förvaltningen, miljöförvaltningen & räddningstjänsten	Tekniska förvaltningen- miljöförvaltningen- räddningstjänsten, (arbetsgrupp KAS), Kommunal krisledningsgruppen/ISF & länsövergripande krisledning (F-samverkan, Räddsam-F) - obs jättestor händelse	Kommuninvånare + lantbrukare + skogsägare
Vegetationsperiod	Tekniska förvaltningen	(Arbetsgrupp KAS)	Lantbrukare + skogsägare (kommuninvånare)
Värmeböljor	Socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, tekniska förvaltningen, miljöförvaltningen (fritid- och kulturförvaltningen, IT-enheten)	Tekniska förvaltningen- barn- och utbildningsförvaltning- socialförvalt, arbetsgrupp KAS, Kommunal krisledningsgruppen/ISF & länsövergripande krisledning (F-samverkan, Räddsam-F) - obs jättestor händelse	Kommuninvånare + lantbrukare + skogsägare
Översvämning	Tekniska förvaltningen, miljöförvaltningen & räddningstjänsten + IT-enheten + berörd verksamhet/förvaltning	Tekniska förvaltningen- miljöförvaltningen- räddningstjänsten, arbetsgrupp KAS	Fastighetsägare, lantbrukare, skogsägare + Försäkringsbolag

3.3. Befintliga aktiviteter, arbetsformer och nätverk

Kommunen har vidtagit åtgärder för att minska negativa effekter och ta tillvara positiva effekter av klimatförändringar. Här följer en kort sammanfattning:

- Tagit fram strategiska program (miljöprogram, klimatprogram/program för hållbar miljö, Översiktsplan 2040 m.m.)
- Hänsyn till klimatanpassning i samhällsbyggnadsprocessen
- Skyfallskarteringar: Malmabäcken, Hökesån

- Förstudie ras och skred i samlad bebyggelse, moränkartering och grov sedimentjord
- Klimatanalys enligt Livsmedelsverkets handbok för vattenförsörjning
- Temperaturkarta Habo tätort (översiktsbild)
- Risk och sårbarhetsanalys (RSA)
- Klimat och sårbarhetsanalys (KSA)
- Fältbesök riskklass 2-områden (plan/exploatering, bygglov, räddningstjänst, miljö)
- Plan för solskydd förskolor och fritids (plan på att bygga 2 solskydd per år över sandlådor. Vid nybyggnation byggs solskydd alltid över sandlådor.)
- Rutiner för att hantera värmebölja inom äldreomsorgen och funktionshinderomsorgen.
- Klimatanpassad VA-plan
- På gång med kartläggning riskområden vid skogsbrand
- Fältbesök ras och skred
- Tillsyn solskydd vid skolor, förskolor, fritids samt äldreomsorgen
- Överflygningar och möjlighet att använda drönare för att skapa överblick över situationer, "förhandsplanering"

Vidare använder kommunen kommunala beslut, strategier, processer, planer, regelverk etc. för att genomföra klimatanpassning. Här följer exempel:

- Översiktsplan 2040
- Hänsyn till klimatanpassning i samhällsbyggnadsprocessen (t.ex. detaljplaner)
- Miljöprogram och klimatprogram samt lokala åtaganden i regionala åtgärdsprogram för Hälsans och Vattnets miljömål /program för hållbar miljö
- Grönplan
- Klimatanpassad VA-plan

Kommunen är aktiv i ett flertal nätverk och samarbeten:

- Kommunövergripande arbetsgrupp för klimatanpassning
- Förvaltningsövergripande arbetsgrupp skyfall och översvämning
- Förvaltningsövergripande arbetsgrupp ras och skred
- Förvaltningsövergripande arbetsgrupp grönplan
- Jönköpings läns KAS-nätverk (klimatanpassningssamordnare)
- Miljösamverkan F
- Räddsam F
- Vattenvårdsförbundet
- Beredskapssamordnarnätverk
- Jönköpings läns MAS-nätverk, miljömålssamordnare
- Nätverk för MAS, medicinskt ansvarig sjuksköterska
- Övrigt samarbete med länsstyrelsen

3.4. Klimateffekter och deras övergripande konsekvenser i dagens och framtidens klimat

Det underlag som kommunen utgår från vad det gäller klimatets utveckling i framtiden är SMHI:s länsmodeller. Modellerna är beräknade mellan åren 2021–2050 samt åren 2069–2098. Scenarierna har jämförts med statistik från en referensperiod under åren 1961–1990.

Kommunen utgår från scenariot med störst påverkan, vilket är scenariot där växthusgaserna fortsätter att öka. Om man inte arbetar utifrån det scenariot finns risken att det blir dyrare, eftersom det är troligt att skador uppkommer som kräver anpassningar och aktiva åtgärder.

Klimateffekter	Dagens klimat (relevant klimatindex) <i>Vad säger underlaget om kommunen idag?</i>	Framtida klimat RCP 4.5/8.5 (relevanta klimatindex) <i>Vad säger underlaget om kommunen i framtiden?</i>	Exempel på händelser i dagens klimat <i>Hur har kommunen påverkats hittills?</i>	Möjliga förändringar av händelser vid förändrat klimat år 2050/2100 <i>Ser kommunen en lättnad eller förstärkning av det hittills upplevda? Väntar nya företeelser som kommunen ännu inte upplevt?</i>
Brand i skog och mark	Den mest lättantändliga skogen är tallskog med sin torra växtlighet och barrförna. Granar brinner också bra om de väl tar eld, exempelvis när en fullt utvecklad brandfront sveper fram. Kommunens skogspartier bryts av lövpartier och öppna ytor vilket minskar risken för skogsbrand.	Frekventare blixtnedslag, förhöjda temperaturer och torrare klimat kommer att bidra till ökad risk för gräs- och skogsbränder.	Inte haft några bränder större än 1 hektar de senaste 10 åren.	Frekventare blixtnedslag, förhöjda temperaturer och torrare klimat kommer att bidra till ökad risk för gräs- och skogsbränder. Järnvägen är en riskfaktor pga. risk för antändning som kan leda till brand.
Höga temperaturer, värmebölja	Varierar. Inte så utsatta än så länge, ganska resilient.	Årsmedeltemperatur ca 3–4,5 grader varmare än i nuläget. Temperaturökning för alla årstider. Fler varma dagar och perioder med värmebölja.	Höga temperaturer under 1994, 1997 och 2018.	Ökat behov av kyla. Ökad sårbarhet hos riskgrupper som småbarn och äldre personer samt djur.

Nivåvariationer i grundvatten	De kommunala vattenresurserna bedöms ha vattentillgång av tillräcklig omfattning för att förse nuvarande befolkning med dricksvatten. Nivåvariationerna i kommunens grundvattentäkter är stabila.	Problem med vattenförsörjningen riskerar att uppkomma under år när grundvattennivåerna är lägre än normalt. Av den anledningen är det till exempel viktigt med höga grundvattennivåer för att inte vattenbrist ska uppstå under sommaren.	Lågt grundvatten under 2018. Det påverkade de små vattendragen. Vissa problem med enskilda grunda, grävda brunnar, djupborrhålor.	De kommunala vattenresurserna bedöms ha vattentillgång av tillräcklig omfattning enligt prognostiserad framtida befolkningsökning med dricksvatten.
-------------------------------	---	---	---	---

Ras och skred	Ras, skred och erosion kan uppstå både av naturliga skäl och på grund av människans påverkan på naturen. Ett förändrat klimat med ökade nederbördsmängder och höjda grundvattennivåer ökar risk för ras och skred. Om vegetation huggits ner eller grävarbeten i marken samt skogsavverkning kan det också utlösa ras och skred. I Habo kommun finns områden med risker för ras och skred främst längs med vattendrag och anslutande moränslänter och raviner. Längs med Vätternbranterna med kontinuerlig ras och skred till följd av vågerosion och mänsklig påverkan.	Ökad ras- och skredrisk. Den ökade mängden nederbörd kommer främst ske på vintern, vilket gör att det blir ett blötare klimat med ökad risk för ras och skred och översvämningar när marken är mättad. Högt vattenstånd i Vättern påverkar. Det är jordarternas egenskaper och sammansättning, grundvattenförhållanden samt höjdskillnaderna som avgör stabiliteten. Den naturliga erosionsprocessen anpassar branter och slänter till ett jämviktsläge. Med tiden kan därför stabilitetsförhållanden förändras. Den växande vegetationen i raviner och slänter ökar slänternas stabilitet.	Inga händelser där ras och skred hotat byggnader. Delvis naturlig process som händer till följd av vågerosion. Arbetar aktivt med fem områden i Habo kommun där det föreligger utredningsbehov gällande ras och skred: Baggebolet, Brandstorp, Domsand, Rödån och Fiskebäck. 5 Vättersläntområdet och 2 ravinområden.	Områden som tidigare inte har varit riskområden kan i framtiden innebära risk för ras och skred. Ofta handlar det om en kombination av flera faktorer. Störst risk för ras och skred är det vid jordslänter och raviner som innehåller jordlager med låg hållfasthet.
---------------	--	---	--	--

Skyfall	Finns skyfallskarteringar över Malmabäcken och Hökesån och deras avrinningsområde n. Visar vattnets utbredning (flöde, djup) i Habo tätort vid ett 100-årsregn.	Båda karteringarna visar att två större flödesstråk uppstår genom tätorten. I det norra flödesstråket rinner vatten längs Bäckgatan och Malmgatan och i det södra flödesstråket rinner vatten från Lilla Bränninge via diken och kulvertar förbi ett industriområde som riskerar att drabbas av stora översvämningar. Båda flödesstråken bidrar till en stor översvämningrisk väster om väg 195.	10 juli 2024 Jönköpings län. Habo kommun och särskilt tätorten blev särskilt drabbad med flertalet skadade byggnader, fastigheter, gångvägar och vägar. Även 2007 och 2022 kom skyfall över Habo tätort med mindre materiell och ekonomiska konsekvenser.	Fler förekomster av intensiva skyfall med stora konsekvenser för samhället och den enskilde.
Stormar	Många funktioner i samhället kan påverkas av stormar och innebära skador på egendom och infrastruktur samt elavbrott. Utan el slutar vattenförsörjning och avlopp att fungera. Även system för tele- och datakommunikation påverkas. Skog för miljontalskronor kan stormfällas.	Ökad risk för stormar. Blåst i kombination med nederbörd, t.ex. snö.	Vinterstorm 1995 med hårda vindar och mängder med snö. Gudrun 2005 och Per 2007 drabbade inte lika hårt.	Ökad risk för stormar.

Torka	Långvarig torka kan påverka kommunens dricksvattenproduktion, jordbruk, skogsbruk, industri och kraftproduktion, Risken för jorderosion, skogs- och gräsbränder ökar. Avseende vattenförsörjning blir det vanligare att grävda brunnar ersätts med borrhäls, vilka ger en mycket tryggare vattenförsörjning året runt.	Fler dagar med låg markfuktighet. Minskad total medeltillrinning vår och sommar, pga. ökad avdunstning. Vårflödestopparna försvinner och säsongen med långa flöden blir längre. Lågflöden blir vanligare pga. ökad avdunstning.	Torka under 2018. Brist på hö/ensilage till djuren. Svårighet med vatten till djuren. Påverkan på livsmedelsförsörjning. Vissa problem med enskilda grunda, grävda brunnar, kan lösas med att djupborra. Kan påverka småskaliga vattenkraftens produktion.	Ökad risk för torka, mindre flöde i vattendragen.
Vegetationsperiod	Varierar. Inte så utsatta än så länge, ganska resilient.	Starten tidigareläggs till januari/februari och vegetationperioden blir 9–11 månader.	Tidigare sådd och vårbruk, kan gå att ta fler vallskördar. Skog - kortare omloppstid för skogsbruket, ev andra trädslag.	Skulle kunna bli större skörd eller fler skördar, beroende på hur andra faktorer utvecklar sig. Odlar andra grödor. Eventuellt nya problem med skadedjur och sjukdomar.

Samhällsplanering i Habo kommun behöver ske med hänsyn till översvämningsrisker, risk för ras och skred, ökad risk för smitta, risker för höga temperaturer samt andra faktorer som kan påverkas av förändringar i klimatet. Kommunen arbetar systematiskt och förvaltningsövergripande med dessa olika frågeställningar t.ex. klimatfrågor, oönskade händelser, riskanalyser och åtgärdsanalyser.

4. Analyser av risker, konsekvenser och sårbarheter samt åtgärder

Kommunen genomför flera analyser av risker, konsekvenser och sårbarheter som kopplar till klimatanpassning:

- **Risk- och sårbarhetsanalys, RSA³** – I RSA för Habo kommun analyseras på en övergripande nivå sårbarheter och vilka stora olyckor och extraordinära händelser som kan drabba kommunen. I denna analyseras hur kommunen påverkas av olika scenarier, varav en är väderhändelse och naturolyckor (skyfall, värmebölja).
- **Kontinuitetsplanering** – En analys där kommunen oberoende av scenario bedömer verksamheternas sårbarhet och beroenden.
- **Klimat- och sårbarhetsanalys, KSA** – För att som organisation kunna hantera klimatrisker som påverkar verksamheten, behöver verksamheten kartlägga och identifiera vilka områden det rör sig om, behov och sårbarheter samt konsekvenser. Det handlar om att på ett systematiskt sätt genomlysna sin/a verksamhet/er och på så sätt identifiera de mest betydande klimatriskerna. Kommunen har kartlagt verksamheter som berörs av klimatrisker och effekter, befintliga samarbeten, befintliga aktiviteter och arbetsformer, climateffekternas konsekvenser idag och i framtiden utifrån fördjupade analyser av sju klimatrisker och utmaningar, bilaga 1⁴.

Med analyserna som grund genomförs klimatanpassade åtgärder, t.ex. via miljöprogrammet och klimatprogrammet/program för hållbar miljö och i olika projekt/processer inom områdena ras/skred/erosion och översvämning/skyfall. Åtgärder som rör klimatanpassning finns i flera styrande dokument. Kriterier för prioritering av åtgärder hanteras i respektive område/projekt/process. Generellt utgår kriterier för prioritering av åtgärder beroende på om det gäller akuta insatser eller förebyggande insatser.

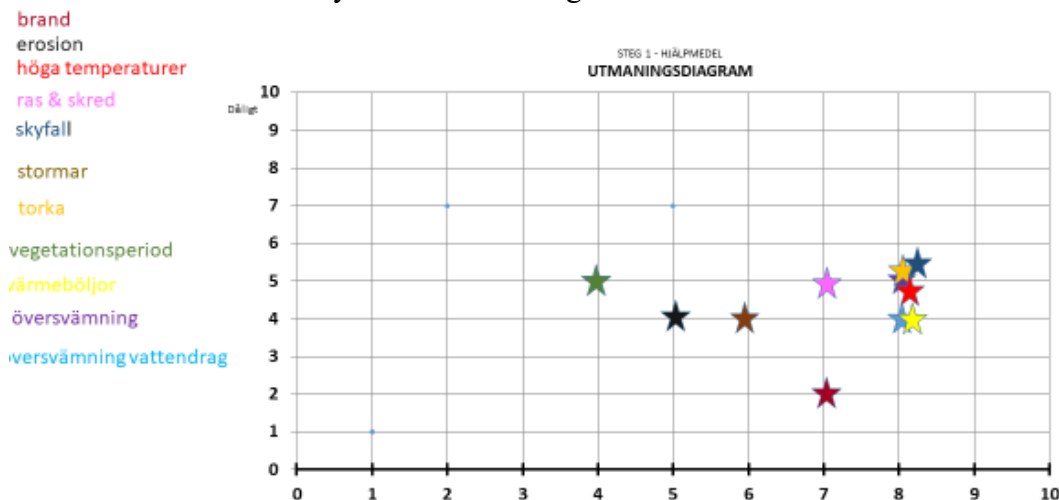
I nästa avsnitt redovisas de tre mest prioriterade klimatriskerna och utmaningarna, konsekvenser, sårbarheter och hur åtgärder kopplade till dessa prioriterade klimatriskerna och utmaningarna hanteras.

³ Lagstadgad enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap kap 2, 1§.

⁴ **Kartlagda och analyserade climateffekter (7 stycken):** brand, nivåvariationer i grundvatten, ras/skred/erosion, höga temperaturer och värmeböljor, torka, översvämning/skyfall samt biologiska effekter och vegetationsperioder. **Kartlagda och analyserade samhällsfunktioner:** bebyggelse, byggnader, byggnadskonstruktioner, dagvatten- och avloppsvatten, dammar, djurhållning, dricksvattenförsörjning, elsystem, fjärrvärme, förorenade områden, jordbruk, järnvägar, kulturmiljö, landekosystem/biologisk mångfald, miljöfarlig verksamhet, människors hälsa, skogsbruk, smittspridning, sötvattensmiljö, telekommunikationer, turism och friluftsliv, vägar samt värme- och kylbehov.

4.1. Klimat- och sårbarhetsanalys, KSA

De mest prioriterade klimatriskerna och utmaningarna i Habo kommun är höga temperaturer ras/skred/erosion samt skyfall/översvämning.

Centrala Habo tätort är den geografiska plats som kan påverkas mest av ett förändrat klimat. I stora delar av tätorten finns en ökad risk för översvämning. I tätorten finns de mest sårbara grupperna och samhällsviktiga funktioner. Reningsverk, centralkök, vårdcentrum, kommunhuset, kommunförrådet, räddningstjänst, förskolor och skolor, kommunala energibolaget, handelscentrum och livsmedelsbutiker är belägna centralt i tätorten. Alla förvaltningar som bedriver samhällsviktig verksamhet kan påverkas.

I framtiden kan de prioriterade, klimatrelaterade klimatriskerna påverka på flera olika sätt. Översvämning och ras/skred kan innebära fara för liv och hälsa, störningar på samhällsviktig verksamhet, materiella skador samt skador i miljön. Vid översvämning och/eller ras/skred riskerar byggnader, tekniska konstruktioner, elförsörjning, försörjning av dricksvatten, möjlighet till avloppsrening, infrastruktur och inventarier att skadas direkt och sannolikt få skador av betydande ekonomisk omfattning. Järnväg och länsväg kan påverkas negativt. Spridning av miljöfarliga ämnen och skada på närmiljön är ytterligare effekter som kan komma att bli aktuella. En översvämning påverkar även andra samhällsviktiga funktioner som hemtjänst, ambulans, räddningstjänst, polis exempelvis genom att begränsa framkomligheten. För att minska riskerna för materiella, personella skador samt minimera störningar för samhället vid skyfall behöver kommunen arbeta med att förebygga och minimera skador vid en översvämning.

4.1.1. Höga temperaturer/värmeböljor

Händelse: en period på över 5 dagar och med över 25 grader

Exempel på konsekvenser: Ökad brandrisk pga. höga temperaturer och torka, människor och djur blir stressade av för hög värme, ökat behov av vatten och kyla, försämrad kvalitet på dricksvatten, ökad bakterierisk pga. höga temperaturer, ökad risk för mer spridning av invasiva främmande arter, stress för växter, ökad utsatthet för sjukdomar för fauna (älgar, hjortar m.fl.) pga. bl.a. fästingsjukdomar m.m.

Särskilt sårbara grupper eller geografiska områden: Barn/unga, äldre, sjuka, högre temperaturer i tätort pga. hårdgjorda ytor, områden kopplade till skogsområden, på landsbygden där man har egna brunnar m.m.

Behov av ytterligare underlag: Fler underlag från Livsmedelsverket och Socialstyrelsen.

Nutid	År 2050	År 2100
Låg risknivå (1 av 3 ⁵) inom de flesta samhällsfunktioner vid en bedömd sannolikhet för att händelse ska inträffa och konsekvensers omfattning när så sker. Dock föreligger risknivå 2 av 3 för bebyggelse, byggnader, människors hälsa samt värme- och kylbehov.	Riskenivån ökar inom de flesta samhällsfunktioner vid en bedömd sannolikhet för att händelse ska inträffa och konsekvensers omfattning när så sker, med undantag för vägar. Risknivå 3 av 3 för bebyggelse, byggnader, människors hälsa samt värme- och kylbehov.	Riskenivån 3 av 3 inom de flesta samhällsfunktioner. Undantag för dagvatten- och avloppssystem, vägar samt ändrad luftkvalitet (2 av 3).

Åtgärder:

- Habo kommun har ingen särskild handlingsplan för höga temperaturer/värmebölja.
- I **Översiktsplan 2040** finns riktlinjer för värmebölja.
- I **klimatprogrammet/program för hållbar miljö 2020–2030** finns åtgärderna ”Tillsyn av egenkontroll i förskolor och skolor för att säkerställa att planer, rutiner och solskydd fungerar tillfredsställande” och ”Tillsyn av egenkontroll i äldreboende för att säkerställa att planer, rutiner och solskydd fungerar tillfredsställande”.
- Exempel på fler åtgärder som genomförs: naturvårdsbränningar, utlåning av fläktar samt ökad provtagning, spolning, ökad/förbättrad barriärfunktion t.ex. desinfektion, eventuellt klorering, av dricksvatten.

⁵ Skalan 1=låg risknivå och 3=hög risknivå.

4.1.2. Ras/skred/erosion

Händelse: Skyfall i kombination med mättad mark, långa perioder med mycket regn, ökad kraftig belastning på yta.

Exempel på konsekvenser: Ras och skred vid samlad bebyggelse vid branta raviner och slänter (morän och grov sedimentjord) kan inträffa.

Särskilt sårbara grupper eller geografiska områden: Släntområden och raviner längs Vättern och vattendrag i kommunen.

Behov av ytterligare underlag: Fördjupade utredningar/analys av utpekade klass 2-områden, skötselplaner allmän platsmark (t.ex. slänter).

Nutid	År 2050	År 2100
Låg risknivå (1 av 3 ⁶) inom de flesta samhällsfunktioner vid en bedömd sannolikhet för att händelse ska inträffa och konsekvensers omfattning när så sker. Dock föreligger risknivå 2 av 3 för bebyggelse, byggnader, byggnadskonstruktioner och dagvatten- och avloppssystem.	Riskenivå 2 av 3 inom de flesta samhällsfunktioner vid en bedömd sannolikhet för att händelse ska inträffa och konsekvensers omfattning när så sker. Risknivån för bebyggelse, byggnader och byggnadskonstruktioner ökar till hög (3 av 3).	Riskenivån ökar till 3 av 3 inom de flesta samhällsfunktioner vid en bedömd sannolikhet för att händelse ska inträffa och konsekvensers omfattning när så sker. Undantag för djurhållning, smittspridning och telekommunikationer. Risknivån för bebyggelse, byggnader och byggnadskonstruktioner kvarstår på 3 av 3.

Åtgärder:

- Arbetet kring ras/skred/erosion inriktas på övergripande prioritering och åtgärdslista över vilka områden som ska prioriteras samt vilka åtgärder som behöver genomföras för varje område, fokus på information och förebyggande åtgärder.
- I **Översiktsplan 2040** finns riktlinjer för ras/skred/erosion.
- Genomfört förstudie och översiktlig kartering av stabiliteten i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord för Habo kommun.
- Genomfört stabilitetsutredning för området vid Domsand.
- Informationsfolder skickad till berörda fastighetsägare.

⁶ Skalan 1=låg risknivå och 3=hög risknivå.

4.1.3. Skyfall/översvämning

Händelse: Långvarigt regn med intensitet och mättad mark.

Exempel på konsekvenser: Vid översvämning riskerar byggnader, tekniska konstruktioner, infrastrukturer och inventarier skadas direkt och sannolikt få skador av betydande ekonomisk omfattning. Ett skyfall påverkar även andra samhällsviktiga funktioner som hemtjänst, ambulans, räddningstjänst, polis exempelvis genom att begränsa framkomligheten. Skyfallsvatten kan orsaka översvämningar/vattensamlingar i lågpunkter såsom viadukter och källare. Detta kan öka risken för människors liv och hälsa.

Särskilt sårbara grupper eller geografiska områden: Säkra befintlig bebyggelse, samhällsviktiga funktioner och infrastruktur i Habo tätort, industriell verksamhet och kulturmiljöer inom riskområden.

Behov av ytterligare underlag: På sikt bör skyfallsplaner tas fram även för de övriga tätorterna i kommunen. Ytterligare krav på berörda verksamheter att genomföra MIFO fas 1/MIFO fas 2, skyfallsutredningar finns för Habo tätort.

Nutid	År 2050	År 2100
Låg risknivå (1 av 3 ⁷) för samhällsfunktioner vid en bedömd sannolikhet för att händelse ska inträffa och konsekvensers omfattning när så sker. Dock föreligger risknivå 2 av 3 för bebyggelse, byggnader, byggnadskonstruktioner, dagvatten- och avloppssystem, djurhållning, elsystem, järnvägar och vägar samt människors hälsa.	Riskenivå ökar till 3 av 3 för dagvatten- och avloppssystem, elsystem, vägar samt människors hälsa. För de flesta övriga samhällsfunktioner är risknivå 2 av 3. Undantag fjärrvärme, smittspridning och sötvattensmiljö (1 av 3).	Riskenivå ökar till 3 av 3 för merparten av samhällsfunktionerna. Dock fortfarande 2 av 3 för dammar, djurhållning, fjärrvärme, kulturmiljö, skogsbruk, smittspridning, sötvattensmiljö, telekommunikationer, turism och friluftsliv samt värme- och kylbehov.

Åtgärder:

- **Skyfallsplan är under framtagande**, preliminärt beslut oktober 2024, i skyfallsplanens bilaga finns en handlingsplan för skyfallsåtgärder för Habo tätort.
- I **Översiktsplan 2040** finns riktlinjer för skyfall och översvämningar.
- Genomfört skyfallskarteringar av Malmabäcken och Hökesån.
- Mätpunkter för att följa flöden.
- Reservkraft.
- Inventering av kulturmiljöerna.

⁷ Skalan 1=låg risknivå och 3=hög risknivå.

Bedömningar för övriga fyra klimatrisker och utmaningar finns i klimat- och sårbarhetsanalysen, bilaga 1.⁸

⁸ **Kartlagda och analyserade climateffekter (7 stycken):** brand, nivåvariationer i grundvatten, ras/skred/erosion, höga temperaturer och värmeböljor, torka, översvämning/skyfall samt biologiska effekter och vegetationsperioder. **Kartlagda och analyserade samhällsfunktioner:** bebyggelse, byggnader, byggnadskonstruktioner, dagvatten- och avloppsvatten, dammar, djurhållning, dricksvattenförsörjning, elsystem, fjärrvärme, förorenade områden, jordbruk, järnvägar, kulturmiljö, landekosystem/biologisk mångfald, miljöfarlig verksamhet, människors hälsa, skogsbruk, smittspridning, sötvattensmiljö, telekommunikationer, turism och friluftsliv, vägar samt värme- och kylbehov.

5. Slutsatser och rekommendationer

Habo kommun har ett systematiskt arbete med klimatanpassning och samhällsplanering i Habo kommun behöver ske med hänsyn till klimatrisker och utmaningar såsom översvämningssrisker, risk för ras och skred, risker för höga temperaturer samt andra faktorer som kan påverkas av förändringar i klimatet.

Kommunen använder olika typer av utredningar som stöd för att hantera de prioriterade klimateffekterna och utmaningarna. Med utredningar och analyser som grund genomförs klimatanpassade åtgärder. Åtgärder som rör klimatanpassning finns i flera styrande dokument.

Under arbetets gång har KAS-arbetsgruppen gått igenom åtgärder som redan sker och dragit slutsatser. De mest prioriterade klimatriskerna och utmaningarna i Habo kommun är höga temperaturer, ras/skred/erosion samt skyfall/översvämning. Dessa klimatrisker och utmaningar hanteras i olika projekt/processer. Såväl inom områdena ras/skred/erosion som översvämning/skyfall pågår ett aktivt och systematiskt arbete. Däremot saknas motsvarande systematiska arbete inom höga temperaturer, även om åtgärder sker på olika sätt.

Två rekommendationer lämnas för fortsatt arbete:

- Habo kommun bör se över möjligheterna till ett systematiskt arbete inom höga temperaturer/värmebölja. Eftersom det är en av de tre mest prioriterade klimateffekterna behöver kommunen vara förberedd och arbeta strategiskt. Tydliga kopplingar finns mellan höga temperaturer, folkhälsa och arbetsmiljö. Hälsoeffekterna av värmeböljor är omfattande. En varmare värld med fler värmeböljor påverkar särskilt äldre och sårbara grupper. Äldre, barn och personer med kroniska sjukdomar är särskilt känsliga, dels på grund av en begränsad förmåga att reglera kroppstemperaturen, dels på grund av deras sämre riskuppfattning och förmåga att skydda sig själva. Dessutom påverkas vår arbetsförmåga av höga temperaturer, vilket är ytterligare en aspekt.
- Att koppla ihop kommunens klimatanpassningsarbete med det civila beredskapsarbetet, risk- och sårbarhetsanalys såväl som socialt hållbarhetsarbete och folkhälsofrågor kan stärka både beredskapen och förmågan att hantera förändringar till följd av klimatets utveckling samt minimera hälsorisker. Det gör samhället mer hållbart och tåligt på lång sikt.

§ 100 Svar på medborgarförslag om att förlänga trottoar utmed Storgatan i Furusjö

Diarienummer KS24/223

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen anser medborgarförslaget vara besvarad.

Beskrivning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren anser att säkerheten i Furusjö är otillräcklig för skolbarn som behöver korsa Storgatan för att nå till busshållplatsen och skolskjuts. Förslagsställaren föreslår därför att trottoaren på Storgatan i Furusjö förlängs i norrgående riktning och att ett övergångsställe anläggs vid infarten till industriområdet.

Den busshållplats som nämns i förslaget avvecklades i juni 2024, vilket innebär att förslaget om förlängning av trottoaren och anläggning av övergångsställe inte längre kan motiveras utifrån detta skäl.

En detaljplan kommer att upprättas för området öster om Storgatan mellan väg 1819 och Bruksvägen. Syftet med detaljplanen är planläggning av förskola och för att utreda möjligheterna för eventuell planläggning av bostäder eller annan lämplig markanvändning. I planarbetet kommer även trafiksituationen för området och anslutningar till och från området att utredas.

Som en del i översynen av trafiksituationen kommer även färdvägar för oskyddade trafikanter inom Furusjö tätort att beaktas. Storgatan kommer att vara en viktig sträckning i detta utredningsarbete.

Lämna in medborgarförslag

✓ 1. Inlämnat av

Inlämnat av**För- och efternamn**

X

Adress

X

Postnummer och ort

X

Telefon

x

E-postadress

X

Notifieringar

E-post

✓ 2. Förslag

Rubrik på medborgarförslaget

Bättre trafiksäkerhet för barn i Furusjö

Ditt förslag

Varje dag ser jag barn som behöver korsa vägar och stå i anslutning till biltrafik för att ta sig till skolan med skolskjuts. Tyvärr så är säkerheten för våra barn otillräcklig i vårt samhälle då de inte ens har en trottoar att gå på. Det finns heller inget övergångsställe för att säkert korsa Storgatan (som behöver korsas för att nå till hållplatsen. Sätt barnens trafiksäkerhet som prioritet och sänk den för bil och yrkestrafik.

Förslag till beslut

Anlägg en trottoar som tar vid där befintlig trottoar på Storgatan idag slutar och som går hela vägen längs med Storgatan i norrgående riktning fram minst till busshållplatsen. Samt gör plats för ett övergångsställe invid infarten till industriområdet (ifrån norr) som säkert kan ta barn och barnfamiljer över vägen på väg till skolbuss och fritids.

Bifogat material **SmartSelect_20240404_190634_Maps~2.png** (878 KB)

Samtliga filer ovan finns bifogade i detta dokument, se bifogade filer.

§ 101 Svar på medborgarförslag om farthinder på Kyrkvägen och Tidaholmsvägen

Diarienummer KS24/439

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att avslå förslaget om farthinder på Kyrkvägen och Tidaholmsvägen.

Beskrivning av ärendet

Ett medborgarförslag har inkommit med förslaget att bygga någon form av farthinder/fartdämpare på Kyrkvägen och Tidaholmsvägen.

Tekniska förvaltningen har genomfört trafik- och hastighetsmätningar på de aktuella sträckorna och kan konstatera att hastighetsefterlevnaden under mätperioden är god.

Fyra mätpunkter visade på en hastighetsefterlevnad på 90-99,7 %, vilket anses godkänt. Med bakgrund av genomförda mätningar anser inte tekniska förvaltningen att det är motiverat att utföra hastighetsdämpande åtgärder på de aktuella vägsträckorna.

Lämna in medborgarförslag

✓ 1. Inlämnat av

Inlämnat av**För- och efternamn**

X

Adress

X

Postnummer och ort

X

Telefon

X

E-postadress

X

Notifieringar

E-post

✓ 2. Förslag

Rubrik på medborgarförslaget

Fartdämpare kyrkvägen och Tidaholmsvägen.

Ditt förslag

Eftersom speciellt kyrkvägen används för testa hastighet på bilar, a- traktorer och tvåhjulingar där hastigheten snarast är över fyrio km/tim tycker jag att man måste ta till lite hårdare tag mot dessa förare! Vi åkte förbi den nya skolan vid kärnekullen och där var det ordentligt farthinder! Kostnaden torde inte var oöverstigla och man kan så att säga stämma i bäck! Eftersom jag försökt få polisen att komma upp och göra fartkontroll men utan resultat!

Det är ett område där det bor mycket äldre människor (inklusive mig själv) och många med besök av Hemsjukvården och Hemtjänst!

Vänligen X

Förslag till beslut

Farthinder både på Kyrkvägen och Tidaholmsvägen.

§ 102 Tillsättande av parlamentarisk arbetsgrupp

Diarienummer KS24/543

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp. Gruppen ska inför nästa mandatperiod lägga fram förslag inom följande områden:

- politisk organisation
- översyn av arvodesfrågor
- övriga frågor som har med det politiska arbetet att göra.

Gruppens arbete ska vara klart för beslut i fullmäktige senast den 30 september 2025.

Beskrivning av ärendet

En parlamentarisk arbetsgrupp behöver tillsättas inför nästa mandatperiod, med uppdrag att ta fram förslag över hur den politiska organisationen ska se ut. Gruppen ska även se över arvodesfrågorna och eventuellt annat som har med det politiska arbetet att göra.

Ett förslag är att de i fullmäktige representerade partierna utser en ordinarie och en ersättare att ingå i gruppen, att ärendet tas upp i kommunfullmäktige den 19 december och att kommunfullmäktige vid detta sammanträde utser ledamöter, ersättare samt en ordförande och en vice ordförande att leda gruppen.

§ 103 Internkontrollplan för kommunstyrelsen 2025

Diarienummer KS24/544

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner förslag till internkontrollplan för 2025.

Beskrivning av ärendet

Intern kontroll är en del av kommunens styrsystem för att följa upp verksamhet och ekonomi. Varje nämnd/styrelse tar årligen fram en intern kontrollplan som bör innehålla både ekonomiadministrativa och verksamhetsspecifika rutiner som särskilt ska följas upp under året som kommer. Utöver intern kontrollplan är även organisation, budget och uppföljning av mål medel för att säkerställa att det som ska göras blir gjort och att det sker på ett ändamålsenligt, säkert och effektivt sätt. Kommunstyrelsen har också att utöver sin egen verksamhet även ett kommunövergripande ansvar för att det finns en god intern kontroll hos kommunens nämnder och förvaltningar. Nämnderna ska löpande följa upp den interna kontrollen och senast i februari månad rapportera resultat från uppföljningen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för den interna kontrollen.

Framöver är ambitionen att den interna kontrollen ska föras in i och samlas i kommunens styr- och ledningssystem Hypergene. Det kommer att möjliggöra en ökad aktualisering och visualisering av arbetet vilket kommer att vara positivt både för kommunstyrelsens kontrollarbete men också utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt mot övriga nämnder- och förvaltningar.

Internkontrollplan för kommunstyrelsen 2025

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner förslag till internkontrollplan för 2025.

Beskrivning av ärendet

Intern kontroll är en del av kommunens styrsystem för att följa upp verksamhet och ekonomi. Varje nämnd/styrelse tar årligen fram en intern kontrollplan som bör innehålla både ekonomiadministrativa och verksamhetsspecifika rutiner som särskilt ska följas upp under året som kommer. Utöver intern kontrollplan är även organisation, budget och uppföljning av mål medel för att säkerställa att det som ska göras blir gjort och att det sker på ett ändamålsenligt, säkert och effektivt sätt. Kommunstyrelsen har också att utöver sin egen verksamhet även ett kommunövergripande ansvar för att det finns en god intern kontroll hos kommunens nämnder och förvaltningar. Nämnderna ska löpande följa upp den interna kontrollen och senast i februari månad rapportera resultat från uppföljningen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för den interna kontrollen.

Framöver är ambitionen att den interna kontrollen ska föras in i och samlas i kommunens styr- och ledningssystem Hypergene. Det kommer att möjliggöra en ökad aktualisering och visualisering av arbetet vilket kommer att vara positivt både för kommunstyrelsens kontrollarbete men också utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt mot övriga nämnder- och förvaltningar.

Organisation

Verksamheterna som är organiserade under kommunstyrelsen är kommunledningsförvaltning, teknisk förvaltning och räddningstjänst. Kommunledningsförvaltningen och tekniska förvaltningen är organiserade i enheter och för varje enhet ansvarar en enhetschef som har personal-, budget- och verksamhetsansvar.

Budget

Kommunstyrelsen anger de politiska prioriteringarna och servicenivån för sin verksamhet genom att avsätta resurser och ange vad som ska utföras. Vid budgetarbetet måste hänsyn tas till lagar och förordningar som styr verksamheten. Förvaltningsorganisationen ska med utgångspunkt från tillgängliga resurser svara för hur de politiska målen uppnås. Budgeten innehåller verksamhetsmål som syftar till att staka ut den politiska färdriktningen, ger stöd för att resurserna används till rätt saker på ett kostnadseffektivt sätt samt tydliggöra vad resurserna räcker till.

God ekonomisk uppföljning förutsätter att verksamheten ryms inom de ekonomiska ramarna. Budgetuppföljning görs löpande under året. Kommunstyrelsen gör regelbundet uppföljningar av det ekonomiska utfallet i förhållande till budget samt en prognos för årets utfall.

Kommunledningsförvaltningen

Frida Wahlund
Kansli- och kommunikationschef

Intern kontrollplan för ekonomiadministrativa och verksamhetsspecifika rutiner

Den interna kontrollplanen för 2025 framgår av tabellen nedan.

Nedanstående förkortningar används i internkontrollplanen:

Kdir	Kommundirektör	TC	Teknisk chef
EC	Ekonomichef	FC	Fastighetschef
HR	HR-chef	GC	Gatu- parkchef
IT	IT-chef		
KC	Kanslichef		
Adm	Administratör		
Ksek	Kommunsekreterare		

Kommunstyrelsen

Rutin	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Granskning utförd	Metod	Rapportering till	Risk- och väsentlighetsbedömning
Verkst. av fattade beslut	Kontroll att samtliga beslut i Ks au, Pu, Ks och Kf verkställts	KC		Komplett	Kdir	6
Delegation	Delegationsordning är aktuell och återrapportering sker	KC		Stickprov	Kdir	6

Ekonomi

Rutin	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Granskning utförd	Metod	Rapportering till	Risk- och väsentlighetsbedömning
Attestrutin	Befintlig attestförteckning är aktuell	EC		Genomg. av attestfört.	Kdir	6
Statsbidrag	Kontroll av att ansökan görs för de statsbidrag som är lämpliga att söka och som kommunen är berättigad till.	EC		Komplett	Kdir	12

Ekonomisystemet	Kontroll av leverantörsregistret	EC		Komplett	Kdir	8
Upphandling	Avtalstrohet	EC		Komplett	Kdir	12
Finanspolicy	Sker finansiering inom ramen för beslutad finanspolicy	EC		Komplett	Kdir	10
Tvister	Kartläggning och redovisning av alla tvister som kommunen befinner sig i mot extern part	EC		Komplett	Kdir	10

Ärendehantering

Rutin	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Granskning utförd	Metod	Rapportering till	Risk- och väsentlighetsbedömning
Arkivering och gallring	Arkivering och gallring sker enligt fastställd dokumenthanteringsplan	Ksekr		Stickprov	Kdir	6
Diariet	Uppföljning av ej avslutade ärenden	Adm		Komplett	Kdir	6
Sekretess	Användare fått ge Sekretesslöfte	Adm		Stickprov	Kdir	10
Dataskyddsförordningen	Säkerställa att registerförteckningen är korrekt och uppdaterad	Ksek		Komplett	Kdir	10
Dataskyddsförordningen	Informationsinsats ska ske minst ett APT-tillfälle	KC		Komplett	Kdir	8
Anslagstavla	Kontroll av att protokoll anslås och tas ner i tid	Adm		Stickprov	Kdir	10

Verksamhet / Underhåll

Rutin	Kontrollmoment	Kontroll-ansvar	Granskning utförd	Metod	Rapportering till	Risk- och väsentlighetsbedömning
Fastighetsunderhåll	Uppföljning av underhållsplan	FC		Komplett	TC	8
Gator (hårdgjorda ytor)	Uppföljning av underhållsplan	GC		Komplett	TC	8

Uppföljning

Rutin	Kontrollmoment	Kontroll-ansvar	Granskning utförd	Metod	Rapportering till	Risk- och väsentlighetsbedömning
Ekonomisk uppföljning	Genomgång av aktuell ekonomisk situation och prognos	EC		Analys och utvärdering	Kdir	8
Kommunens styrande dokument	Uppföljning av att kommunens styrande dokument är aktuella	KC		Komplett	Kdir	5
Programlicenser IT	Kontroll av programvaror/ licenser för kommunövergripande system.	IT-chef		Stickprov	Kdir	9
Skydd för IT-system	Genomgång av tillgängligt intrångsskydd, publicerade tjänster och OS-patchning	IT-chef		Komplett	Kdir	15
Säkerställa backupper för väsentliga system	Uppföljning av rapportering från back-upsystem.	IT-chef		Komplett	Kdir	15
Strömförsörjning serverrum	Kontroll och tester att reservkraft försörjer serverrum vid strömavbrott	IT-chef och TC		Komplett	Kdir	15
Kyla för serverrum - Vårdcentrum - Kommunhus - Räddningstjänst	Kontroll och tester att sekundära kylanläggningar i serverrum fungerar vid driftavbrott.	IT-chef och TC		Komplett	Kdir	15
Mediaförbrukning	Uppföljning av avvikelser i mediaförbrukning för samtliga fastighetsobjekt enligt rutin	FC		Komplett	TC	6

Köldmedie- rapportering	Inrapportering av kontroller och åtg.för köldmedieanläggningar >14 ton CO2e. Senast 31/3	FC		Komplett	TC	5
----------------------------	--	----	--	----------	----	---

Personal

Rutin	Kontrollmoment	Kontroll- ansvar	Gransk- ning utförd	Metod	Rapport- ering till	Risk- och väsentlig- hetsbedö- mning
Rehabiliterings- processen	Ingående moment följs	HR		Stickprov	Kdir	8
Pensioner	Pensionsinformation 1 gång/år samt individuell pensionsrådgivning erbjuds	HR		Komplett	Kdir	4
Systematisk arbetsmiljö	Systematiskt arbetsmiljöarbete genomförs inom samtliga förvaltningar	HR		Komplett	Kdir	10
Rekryteringsrutin	Rekrytering ska följa riktlinje	HR		Stickprov	Kdir	10

§ 106 Svar på motion om att bemanna skolbiblioteken med fackutbildade bibliotekarier

Diarienummer KS24/295

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Tomas Brusberg (S), Lena Danås (V) och Maria Arwidsson (MP) har lämnat in en motion med förslaget att alla elever och lärare på Habo kommuns skolor ska ha tillgång till fackutbildad bibliotekarie på sina skolbibliotek. Motionärerna menar bland annat att en satsning på fackutbildade bibliotekarier i skolornas bibliotek skulle göra Habos barn och unga bättre rustade för framtiden.

Ärendet har remitterats till barn- och utbildningsnämnden som lämnat följande svar.

Alla skolor i Habo kommun har egna skolbibliotek. Dessa bibliotek sköts av någon av pedagogerna på respektive skola. Alla som är verksamma inom skolan är medvetna om att en fackutbildad bibliotekarie skulle bidra till elevernas måluppfyllelse. Det skolorna brottas med är att tillgodose alla behov och därför måste prioriteringar göras. När det gäller skolbibliotekarie så anser skolorna att de inte har det ekonomiska utrymme som krävs för att kunna anställa fackutbildade skolbibliotekarier.

Utifrån ovanstående föreslår barn- och utbildningsnämnden kommunfullmäktige att avslå motionen (BUN 2024-10-22 § 84).

Kommunstyrelsens arbetsutskotts behandling

Olle Moln Teike (SD) yrkar bifall till barn- och utbildningsnämndens förslag att avslå motionen.

Tomas Brusberg (S) yrkar bifall till motionen.

Anders Rickman (L) yrkar bifall till barn- och utbildningsnämndens förslag att avslå motionen.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag, dels barn- och utbildningsnämndens förslag att avslå motionen och dels Tomas Brusbergs förslag att bifalla motionen.

Ordförande ställer proposition på de båda förslagen och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar enligt barn- och utbildningsnämndens förslag.

§ 84 Motion till kommunfullmäktige om bemanning av skolbibliotek med fackutbildade bibliotekarier

Diarienummer BU24/103

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen om att bemanna skolbiblioteken med fackutbildade bibliotekarier med hänvisning till ekonomin.

Beskrivning av ärendet

Maria Arwidson (MP), Tomas Brusberg (S) samt Lena Danås (V) föreslår i motion till kommunfullmäktige att alla elever och lärare på Habo kommuns skolor ska ha tillgång till fackutbildad bibliotekarie på sina skolbibliotek. Detta för att en satsning på fackutbildade bibliotekarier i skolornas bibliotek skulle göra Habos barn och unga bättre rustade för framtiden. En nylig gjord statlig utredning visar att satsningar på skolbibliotek med utbildade bibliotekarier bidrar till elevernas måluppfyllelse.

Alla skolor i Habo kommun har egna skolbibliotek. Dessa bibliotek sköts av någon av pedagogerna på respektive skola. Alla som är verksamma inom skolan är medvetna om att en fackutbildad bibliotekarie skulle bidra till elevernas måluppfyllelse. Det skolorna brottas med är att tillgodose alla behov och därför måste prioriteringar göras. När det gäller skolbibliotekarie så anser skolorna att de inte ha det ekonomiska utrymme som krävs för att kunna anställa fackutbildade skolbibliotekarier.

Barn- och utbildningsnämndens behandling

Tomas Brusberg (S) föreslår att barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att bifalla motionen.

Johanna Bergbom (M) samt Mikael Zander (SD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Tomas Brusberg (S) och Anders Andersson (S) yrkar bifall till Tomas Brusbergs förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns två förslag till beslut. Dels förvaltningens förslag, dels Tomas Brusbergs förslag. Ordföranden ställer proposition på de

båda förslagen och finner att barn- och utbildningsnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen

Motion om att bemanna skolbiblioteken med fackutbildade bibliotekarier

Läsförmågan hos barn och unga i hela landet sjunker. Barn som läser skönlitteratur på fritiden gör bättre ifrån sig i skolan och får högre betyg, läsning har också en stor inverkan på barns mående, sociala förmåga och det kritiska tänkandet. Informationssökning och källkritik är något som blir allt viktigare att behärska för att kunna delta i ett demokratiskt samhälle.

På skolorna i Habo finns samlingar med böcker men en samling av böcker gör inte ett skolbibliotek. Någon måste sköta om samlingen; hålla den uppdaterad, köpa nytt, gallra och viktigast av allt få tid och möjlighet att prata om böckerna för och med eleverna - verka läsfrämjande. Den viktigaste resursen i skolbiblioteket är bibliotekarien.

Den nyligen gjorda statliga utredningen av skolbibliotek samt andra studier lyfter särskilt fram betydelsen av en väl utbyggd skolbiblioteksverksamhet, där bibliotekarier och lärare arbetar tillsammans mot samma mål. Satsningar på skolbibliotek med utbildade bibliotekarier bidrar till elevernas målpuppfyllelse.

En satsning på fackutbildade bibliotekarier i skolornas bibliotek skulle göra Habos barn och unga bättre rustade för framtiden. Vi vill att Habo kommun visar att läsning och informationskunskap är viktigt genom att anställa bibliotekarier till skolbiblioteken.

Undertecknade företrädare för nedanstående parti motionerar därför om att:

- alla elever och lärare på Habo kommuns skolor ska ha tillgång till fackutbildad bibliotekarie på sina skolbibliotek.

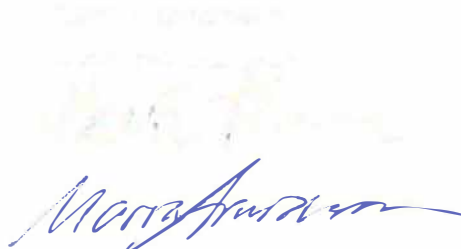
Habo 240527

Tomas Brusberg
Socialdemokraterna

Lena Danås
Vänsterpartiet

Maria Arwidsson
Miljöpartiet

Anmälningssärenden

Till kommunstyrelsen 2024-12-04

1. Länsstyrelsen: Beslut om kommunal år 2025 till kommuner i Jönköpings län (fördelning av mottagande av vissa nyanlända).

Redovisning av delegationsbeslut

Protokoll från arbetsutskottet.....2024-11-19

Avslag på begäran om allmän handling.....Nr 86

Föreläggande med stöd av LSO 5:2 och egensotning ..Nr 87-95

Hej Karin

Du har begärt att få allmän handling utlämnad gällande upphandlings- och avtalsdokument i upphandling "*Specialresor för skolans verksamhet med taxi och handikappanpassad minibuss*" med dnr 21/148.

I enlighet med din begäran bifogas:

- Leverantörens anbud med bilagor
- Frågor & svar under anbudstiden (se mapp tilldelning)
- Tilldelningsunderlag (öppningsprotokoll, beslut, upphandlingsprotokoll och resultatrapport
- Avtal med bilagor

Följande uppgifter lämnas inte ut då Habo kommun och/eller anbudslämnaren riskerar att lida skada med hänvisning till 19 kap. 3 § 1-2 st samt 31 kap. 16 § Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400):

- ÖstSmå AB + delsummor och á-priser (återfinns i både anbud och avtal)
- ÖstSmå AB + referenser (återfinns i anbud)

Beslutet är fattat av upphandlare i enlighet med kommunstyrelsens delegationsordning. Är du missnöjd med beslutet kan du överklaga, se nedan.

Överklagan

Kommunens beslut om att inte lämna ut handling kan överklagas skriftligt till Kammarrätten i Jönköping. Överklagandet ska ändå skickas till Habo kommun, Kommunstyrelsen, Box 212, 566 24 Habo, inom tre veckor från det att ni tagit del av beslutet. Överklaganden som skickas in efter tre veckor kan inte prövas.

I skrivelsen ska ni ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som ni begär. Ni bör också ange varför du anser att beslutet ska ändras.

Om skrivelsen kommer in i rätt tid och om beslutet efter omprövning inte ändras så som ni begär, sänder kommunstyrelsen skrivelsen vidare till Kammarrätten.

Anders Lindhe

Upphandlare

036-442 83 41

anders.lindhe@habokommun.se

Kommunledningsförvaltningen

Habo kommun

www.habokommun.se

Habo kommun Guld 2024

Från: Karin Holm <kholm036@gmail.com>

Skickat: den 13 november 2024 09:02

Till: Anders Lindhe <anders.lindhe@habokommun.se>

Ämne: Upphandlingsdokument Öst Små Taxi

Varning: Det här mailet kommer från en avsändare utanför Habo kommun. Klicka inte på länkar och öppna inte bifogade filer om du inte känner igen avsändaren och vet att innehållet är säkert.

Hej Anders!

Tack för trevligt samtal.

Som vi pratade om i telefon önskar jag att få de offentliga handlingarna av Taxi körning på Öst Små Taxi.

Dessa dokument är jag intresserad av

- Förfrågningsunderlaget
- Tilldelningsbeslutet
- Vinnande anbud
- Frågor och svar
- Slutgiltigt avtal med öst små taxi

Om det är något dokument som jag missst, är du välkommen att skicka med det då jag är intresserad av hela upphandlingen med krav och om det ändrades något i avtalet med leverantören innan beslutet.

Tack för din hjälp.

Önskar dig en trevlig dag.

Med vänlig hälsningar
Karin Holm

Karin Holm
Fagerlidsvägen 15 D
566 92 HABO
0739 89 41 41
kholm036@gmail.com

DELEGATIONSBESLUT**I enlighet med kommunstyrelsens delegationsordning****Beslut fattade av:**

SN - Samuel Nyström, räddningschef.

PH - Pernilla Holgersson, brandingenjör.

GA - Gustav Andersson, stf räddningschef

Beslutsdatum	Ärendenr i Daedalos	Beslutsfattare	Beslutet avser (t ex egensotning tillstånd)	Beslut	Beslutsnr (fylls i av registrator)
2024-09-10	2023-000030	GA	Föreläggande med stöd av LSO 5:2 (radhus)	Beslut	87
2024-10-29	2024-000066	GA	Egensotning annan sotare tillstånd	Beviljas	88
2024-10-29	2024-000062	GA	Egensotning annan sotare tillstånd	Beviljas	89
2024-10-29	2024-000070	GA	Egensotning annan sotare tillstånd	Beviljas	90
2024-10-29	2024-000071	GA	Egensotning annan sotare tillstånd	Beviljas	91
2024-10-29	2024-000064	GA	Egensotning annan sotare tillstånd	Beviljas	92
2024-10-29	2024-000065	GA	Egensotning annan sotare tillstånd	Beviljas	93
2024-10-29	2024-000061	GA	Egensotning annan sotare tillstånd	Beviljas	94
2024-11-19	2024-000023	PH	Föreläggande med stöd av LSO 5:2	Beslut	95